

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

BIOTEHNOLOGIJA

==== Izpitna pola 2 ====

Četrtek, 1. junij 2017 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik HB ali B,
radirko, šilček, ravnilo z milimetrskim merilom in računalno.
Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Rešitev nalog v izpitni poli ni dovoljeno zapisovati z navadnim svinčnikom.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola vsebuje 4 strukturirane naloge. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 30. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor.

Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 4 prazne.

M 1 7 1 4 4 1 1 2 0 3

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. Fotobioreaktor

(Vir: http://bioprofessor2020.blogspot.com/2012/02/single-cell-protein_2350.html. Pridobljeno: 9. 11. 2013.)

Alge so v biotehnologiji komercialno zelo zanimive biokulture. Večinoma proizvodnja poteka v odprtih sistemih. Največja prednost odprtih sistemov gojenja so majhni zagonski stroški in majhne porabe energije. Žal pa je učinkovitost takšnih sistemov majhna, možnost okužbe pa velika. Vedno bolj so zato v uporabi zaprti fotobioreaktorji, ki omogočajo boljši nadzor rasti in spremljanje bioprocasa.

- 1.1. Iz kakšnega materiala morajo biti stene fotobioreaktorja za gojenje alg v zaprtem sistemu?
Odgovor utemeljite.

(1 točka)

- 1.2. V bioprocasu je nujno potreben substrat. Delež katere snovi prevladuje v substratu za gojenje alg? V substratu morajo biti nujno prisotni biogeni elementi. Katera dva biogena elementa močno pospešujeta rast alg?

(1 točka)

- 1.3. Fotobioreaktorje uporabljajo za gojenje mikroorganizmov, ki so sposobni fotosinteze. Katero snov uporabljajo ti organizmi kot anorganski vir ogljika?

(1 točka)

M 1 7 1 4 4 1 1 2 0 5

1.4. Sestavili smo zaprt sistem fotobioreaktorja. V fotobioreaktor nismo vgradili sistema za izmenjavo plinov. Ali smo s tem storili napako, ki vpliva na potek bioprocesa gojenja alg? Odgovor utemeljite.

(1 točka)

1.5. Alge imajo širok spekter uporabe. Navedite štiri možnosti za uporabo alg.

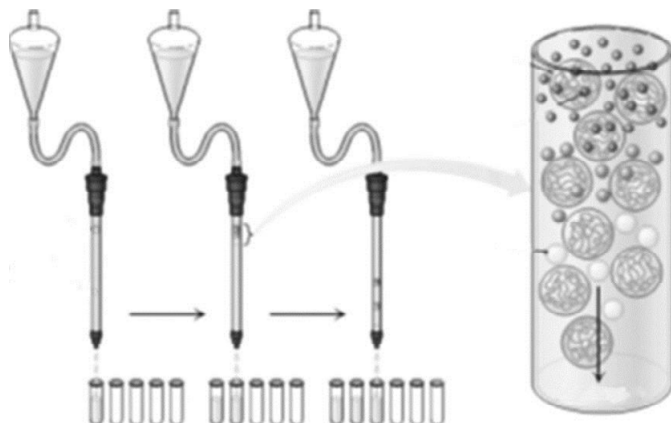

(1 točka)

2. Kromatografija

2.1. Na sliki je prikazan ločevalni proces.

Slika 1

(Vir: http://studentski.net/gradivo/ulj_fkt_bi1_bpr_sno_. Pridobljeno: 5. 4. 2016.)

2.1. Poznamo več vrst kromatografij. V katero skupino glede na princip ločevanja sodi kromatografija na sliki 1 in po kakšnem principu se snovi ločujejo?

(1 točka)

2.2. V katerem agregatnem stanju sta mobilna in stacionarna faza pri kromatografiji na sliki 1?

Mobilna faza: _____

Stacionarna faza: _____

(1 točka)

2.3. V preglednico vpišite, ali je navedeni vzorec mogoče ločevati s kromatografijo, prikazano na sliki 1.

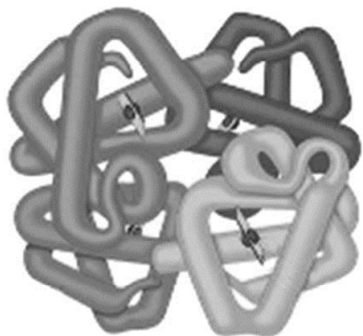
Vzorec	Možnost ločevanja s kromatografijo, prikazano na sliki 1 DA/NE
Eterično olje iz lupine pomaranče	
Alkohol iz vina	
Posamezni encimi iz fermentacijske brozge	
Globularni proteini iz vodne raztopine	

(1 točka)

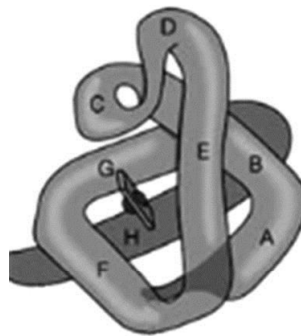

M 1 7 1 4 4 1 1 2 0 7

2.4. Z gelsko kromatografijo bi lahko ločevali hemoglobin in mioglobin. Na slikah 2 in 3 sta obe molekuli. Katera molekula prva zapusti kolono pri ločevanju? Odgovor utemeljite.

Slika 2: Hemoglobin

Slika 3: Mioglobin

(Vir slike 2: <https://respiratorycasestudy-7.wikispaces.com/Hemoglobin>. Pridobljeno: 13. 4. 2016.)

(Vir slike 3: <http://www.my-personaltrainer.it/fisiologia/emoglobina-mioglobina.html>. Pridobljeno: 13. 4. 2016.)

(1 točka)

2.5. Navedite še tri vrste kromatografije in pri vsaki zapišite princip ločevanja snovi.

(1 točka)

3. Inzulin

Preučevati želite β -celice Langerhansovih otočkov trebušne slinavke in različne vplive okolja na proizvodnjo inzulina. Preučevali boste celice goveda, zato ste vzeli trebušno slinavko neposredno po klanju goveda. Nadaljnje delo opravite v laboratoriju.

- 3.1. Na kakšen način in v kakšnih pogojih poteka transport trebušne slinavke zaklane živali iz klavnice do laboratorija?

_____ (1 točka)

- 3.2. Kako iz trebušne slinavke pridobijo β -celice Langerhansovih otočkov? Opišite postopek pridobivanja β -celic Langerhansovih otočkov.

_____
_____
_____
_____ (1 točka)

- 3.3. Celice ste prenesli na ustrezno tekoče gojišče in jih inkubirali na optimalni temperaturi. Celice rastejo emerzno. Kaj ste ugotovili pri mikroskopskem pregledu teh celic? V koliko plasteh rastejo in kako se ta način rasti celic imenuje?

_____
_____ (1 točka)

- 3.4. Kako iz primarne celične kulture pridobite

a) prvo subkulturo: _____

b) trajno celično linijo: _____

(1 točka)

3.5. Antibiotik v gojišču vpliva na živalske celice. Naštejte štiri spremembe v živalski celici, ki najverjetneje nastanejo zaradi uporabe antibiotika v gojišču in zaradi same sestave gojišča.

(1 točka)

3.6. Živalska celica za normalno življenje potrebuje vsa potrebna hranila. S katero sestavino gojišča zagotovimo v gojišču navedene vire? Navedite najpomembnejši vir.

- a) Vir ogljika: _____
- b) Vir dušika: _____
- c) Vir hormonov, rastnih faktorjev: _____

(1 točka)

3.7. Celice proizvajajo inzulin. Kaj je inzulin in kakšna je njegova funkcija v organizmu?

(1 točka)

3.8. Na sliki 1 je inzulin. Označite in poimenujte osnovni gradnik (monomer) inzulina in poimenujte vezi med osnovnimi gradniki.

Slika 1

(Vir: https://www.tes.com/lessons/GNE1D6_ISYkn_g/regulation-of-insulin-levels. Pridobljeno: 13. 4. 2016.)

Vez: _____

(1 točka)

3.9. Kako deluje hormon inzulin na tarčno celico? Kje v tarčni celici je receptor za vezavo inzulina?

(1 točka)

3.10. Inzulin se proizvaja v komercialne namene s pomočjo gensko spremenjenih organizmov. Kateri organizem se uporablja za komercialno proizvodnjo inzulina in kakšno lastnost mora imeti izbrani organizem?

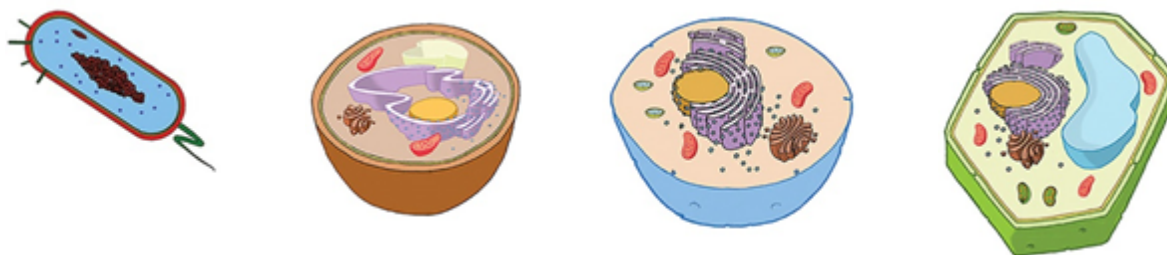
(1 točka)

M 1 7 1 4 4 1 1 2 1 1

4. Molekularna biologija celice

Celice se med seboj razlikujejo po obliki in zgradbi. Poznamo več organizacijskih tipov celic.

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____

Slika 1

(Vir: <http://www.iucbeniki.si/nar7/1810/index1.html>. Pridobljeno: 4. 4. 2016.)

- 4.1. Na sliki 1 so celice označene s številkami od 1 do 4. Na črto ob številki vpišite celico, ki jo prikazuje slika: rastlinska celica, živalska celica, celica gliv ali bakterijska celica.

(1 točka)

- 4.2. Dopolnite sliko in preglednico. Na katerikoli sliki celice označite s črko organel (A – ribosom, B – Golgijev aparat, C – vakuola, D – zrnati endoplazemski retikel). V preglednico vpišite funkcijo organela in njegovo prisotnost/odsotnost v prokariotski celici.

Oznaka	Celični organel	Funkcija	Prisotnost pri prokariotih DA/NE
A	ribosom		
B	Golgijev aparat		
C	vakuola		
D	zrnati endoplazemski retikel		

(1 točka)

- 4.3. Katere celice na sliki 1 imajo celično steno? Navedite, katere celice imajo celično steno in kako so te zgrajene.

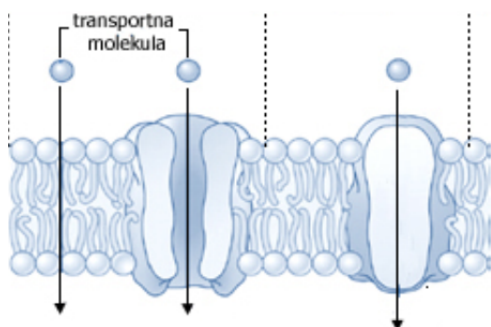

(1 točka)

- 4.4. Snovi vstopajo v celico selektivno. Kateri način vstopa snovi v celico je prikazan na sliki? Kaj je zanj značilno?

Slika 2

(Vir: http://mss.svarog.si/biologija/MSS/index.php?page_id=11501. Pridobljeno: 13. 4. 2016.)

(1 točka)

- 4.5. Kvasovke so glede metabolizma posebne. Kako kvasovka proizvaja energijo v aerobnih pogojih?

(1 točka)

- 4.6. Naštejte štiri celične organele oziroma strukture, ki jih najdemo v živalski celici in vsebujejo fosfolipide.

(1 točka)

M 1 7 1 4 4 1 1 2 1 3

- 4.7. Različne celice se razmnožujejo na različne načine. Poimenujte nespolni način razmnoževanja spodaj naštetih celic.

Bakterija: _____

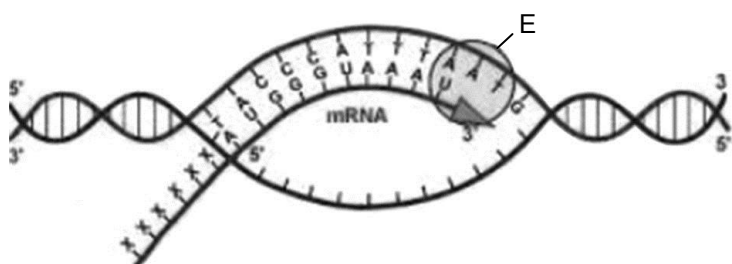
Kvasovka: _____

Rastlinska celica: _____

Živalska celica: _____

(1 točka)

- 4.8. Na sliki je prikazan proces, ki ves čas poteka v vsaki celici. Poimenujte proces na sliki 3 in navedite, kje v evkariontski celici poteka.

Slika 3

(Vir: <http://cpctas-lcmb.pmf.kg.ac.rs/lcmb/molekularna%20biologija>. Pridobljeno: 20. 6. 2016.)

_____

_____

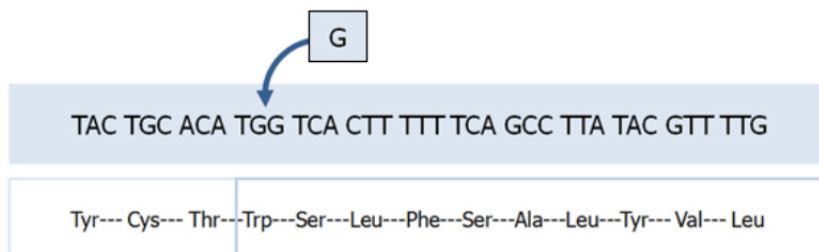
(1 točka)

- 4.9. Na sliki 3 je s črko E označen encim, ki je nujno potreben za potek procesa na sliki. Poimenujte encim, označen s črko E. Kakšna je vloga tega encima?

_____

(1 točka)

- 4.10. Na sliki 4 je prikazana mutacija. Poimenujte jo.

Slika 4

(Vir: http://mss.svarog.si/biologija/MSS/index.php?page_id=11437. Pridobljeno: 20. 6. 2016.)

_____

(1 točka)

Prazna stran

M 1 7 1 4 4 1 1 2 1 5

Prazna stran

Prazna stran